

KIEZEN VOOR VERLIEZERS

Situering:

Het uitgangspunt voor dit materiaal zijn opmerkingen in de trant van:

- "het is toch zo'n moeizame zaak om maatschappelijke thema's als derde wereld en vrede in kerken ter sprake te brengen. of:
- als je opkomt voor asielzoekers en buitenlanders, je jezelf voor hen inzet wordt dat helemaal niet gehonoreerd. Je hebt het gevoel dat niemand anders dan jij en enkele anderen daar aandacht aan besteedt. Je raakt er soms moedeloos van.
- Wat heeft het allemaal voor zin om je in te zetten voor zwakkeren en kwetsbaren in de samenleving. Je vecht tegen de bierkaai.

Mensen uit maatschappelijke groepen zien zichzelf vaak als verliezers: ze staan voor een zaak waar een minderheid zich druk voor schijnt te maken.

Als je naar parochies kijkt, zie je dat mensen makkelijker te porren zijn voor liturgische aangelegenheden dan voor maatschappelijke problemen en noden.

Zowel in kerk als in samenleving voel je jezelf randfiguur; ja, zelfs verliezer.

Dat doet mensen afhaken; 'ik zie het niet meer zitten'.

Duidelijk is dat het werk waar voor je staat lange adem nodig heeft; adem voor omgaan met onmacht, verliezen en moedeloosheid. Zoeken naar lange adem is dan ook de hoofddoelstelling van dit materiaal.

Aandachtspunten daarin zijn:

- het bewust worden van onze posities in het werk van diaconale groepen.
- het zoeken naar aanknopingspunten om met het gevoel van onmacht om te gaan
- vanuit het vermoeden dat deze in de eeuwenlange en hedendaagse geloofstradities te vinden zijn.

Dat doet u het beste in groepsverband.

Opzet

1. 'Onmachtig voelen' en onze eigen positie daarin.
  - Groepsopdracht met vragen
  - Opdracht gedicht Dorothee Sölle
2. Het gevoel van onmacht hoort bij de keuzes die je maakt.
  - Opdracht: schrijf je eigen visioen
  - Opdracht: maak een tekening over de contacten met groepen/ mensen waarmee u zich solidariseert.
3. We zoeken naar Bijbelse bondgenoten; we staan in een lange traditie!
  - Opdracht: bordassociatie over "profeet"
  - Opdracht: vertel over hedendaagse profeten/ profetessen
4. De balans opmaken

1. “Onmachtig voelen” en onze eigen positie daarin

Opdracht in groepen

In groepen wordt gewerkt rond de volgende vragen:

- Werkend in een diaconale groep kun je jezelf soms onmachtig voelen, een verliezer, de enige die zo gek is....
Kun je een aantal moeilijkheden opnoemen waarmee je als lid van een werkgroep diaconie, of als werkgroep zelf te maken krijgt?
- Zou je deze moeilijkheden vanuit het gezichtspunt 'verlies' kunnen benoemen? Wie zijn dan allemaal verliezers en wat gaat er verloren?
- Meestal hebben we wel verklaringen voor dingen die fout gaan of mislukken. Noem een aantal van de verklaringen die je gebruikt voor jezelf:
  - om je eigen fouten te verklaren
  - om de reactie van anderen te verklaren.

De antwoorden worden daarna plenair besproken. Wanneer de groep niet al te groot is of mensen elkaar goed kennen, kunnen de verschillende vragen gezamenlijk worden doorgewerkt.

Deze ronde kan veel opleveren aan mechanismen die we bewust of onbewust hanteren, zoals:

- de mensen hebben geen tijd,
- ze zijn niet meer geïnteresseerd,
- we functioneren als alibi van de parochie,
- de parochievergadering denkt toch rechts,
- mensen zijn bang voor politiek in de kerk,
- we hebben het verkeerd aangepakt enzovoorts.

Je kunt in deze mechanismen verstrikt raken. Doordenken en analyseren van deze redenen gebeurt meestal niet, waardoor niet geleerd wordt van deze ervaringen en (beter) gehandeld kan worden. Terwijl analyseren van wat gebeurt en hoe, misschien verder kan helpen.

Van belang is aan te geven dat de genoemde verklaringen als excuus of alibi kunnen gelden om je af te leiden van het doel waar je naar streeft; dat kan frustrerend werken wat weer energieverlies tot gevolg heeft.

De mechanismen/ verklaringen zijn eventueel te rangschikken in :

- veralgemeniseren van het probleem
- nuanceren
- macht-/gezagsargumenten
- verkeerde argumenten

Opdracht

Er wordt vervolgens gewerkt met een gedicht van D.Sölle (bijlage tekst1). Ze laat op een bepaalde manier licht schijnen op de vragen waarmee we bezig zijn en geeft misschien een aanzet tot verklaring /verduidelijking die anders is.

D.Sölle gebruikt op een bepaalde manier de woorden opstanding dood, Pasen. Ze doet dit vanuit de optiek van een vrouw die niet meer zo gewend is naar de kerk te gaan, en die er toch verwachtingen van heeft.

In groepen wordt gewerkt met de tekst vanuit de volgende vragen:

- Wat wil deze vrouw met Pasen over geloven te weten komen?
- Liefde en al dat gepraat zijn woorden zonder visioen. Hoe wordt hier het woord visioen ingevuld?
- Wat zegt jou de bewering dat één van de redenen voor de kloof tussen geloof en maatschappelijke vragen de taal is ?
- Kun je momenten opnoemen, dat je zelf met de mond vol tanden stond?

Wanneer er nog tijd rest kunnen de belangrijkste opmerkingen vanuit de groepen plenair gemeld worden.

2. Het gevoel van onmacht hoort bij de keuzes, die je maakt

Kiezen voor, verliezers, slachtoffers in de samenleving doe je (vaak) vanuit een ideaal of visioen.

Opdracht

Schrijf voor jezelf een verhaal over het visioen dat jou staande houdt.

Enkele deelnemers worden uitgenodigd hun verhaal over het visioen dat hen draagt voor te lezen.

In machtsverhoudingen doen mensen keuzes:

- ze gaan aan de kant van de machteloze, de verliezer staan, om daar de kracht te ondersteunen, of
- ze proberen strategieën te verzinnen om de machtigen en zij die door hun onverschilligheid de machtigen ondersteunen op andere gedachten te brengen.

Diaconale werkgroepen bewegen zich meestal tussen deze twee posities in.

De bedoeling van de volgende opdracht is om je positie als diaconale groep duidelijk te krijgen. Eveneens wordt aandacht besteed aan de motieven van werken.

Opdracht:

Maak een tekening waardoor de nabijheid / afstand / aard van contact duidelijk wordt tot parochievergadering, . maatschappelijke instanties, parochianen, niet-kerkelijke mensen, activiteiten, 'verliezers' waarmee je jezelf solidariseert.

De volgende vragen kunnen daarbij een hulp zijn:

1. Wat doet de werkgroep, wat doen de individuele leden allemaal? In tijd en activiteit.
2. Welke groepen worden daardoor bereikt?
3. Formuleer nog eens de doelstellingen van je werkgroep. Wat wil je bereiken ?(Wat denk je ermee te winnen/verliezen)

Plenaire uitwisseling.

Hierin zijn nogmaals de motieven en strategieën van de werkgroepen aan de orde. Voor wie, hoe, van waaruit werk je en waarom maak je bepaalde keuzes en kies je een bepaalde strategie?

3. We zoeken naar Bijbelse bondgenoten

We kijken naar wat de joods-christelijke geloofstraditie ons te bieden heeft in het kiezen voor verliezers.

Opdracht

Maak een bordassociatie (of op een groot vel papier) rond het woord “profeet”, welke woorden komen bij u op?

Profeten

Het kiezen voor verliezers heeft in de Schrift oude papieren. Profeten staan er borg voor Profeten spreken vanuit de diepste dimensie van het bestaan. Ze spreken als het ware in de naam van God. Een profeet is iemand die scherp de doorziet en probeert te duiden.

Hij voorziet als het ware wat fout kan gaan of goed. Hij kiest met name voor de arme, de verliezer, de ont-rechte. Dáár is God.

Door de vinger op de zere plek te leggen is een profeet meestal niet geliefd. Hij zal meestal kritische vragen en tegenwicht te verwerken krijgen.

Indien hij toch doorgaat met het aanklagen van onrecht en oproepen tot verandering kan hem dan ook de kop kosten of hoon. Profetisme staat meestal tegenover het gevestigde systeem.

Ook in de Bijbelse traditie is dat duidelijk; profeten en priesters zijn meestal met elkaar in conflict.

Profeten zijn vaak roependen in de woestijn, weinigen luisteren. Daarom moeten ze soms hun toevlucht nemen tot symbolische handelingen om dingen duidelijk te maken, waardoor ze dikwijls nog meer onbegrip krijgen.

Voorbeelden van dit soort handelen vinden we bijvoorbeeld bij Jeremia en Amos en Jezus (zie Mt. 5)

Opdracht

Vertelt u iets over mensen die u inspireren en voor u hedendaagse profeten/profetessen zijn. Belangrijk is dat u in de gaten krijgt dat profeten/ profetessen herkend moeten worden, ze kunnen onder ons zijn; alleen maak er geen priesters van!

4. De balans opmaken

De groep wordt in tweeën verdeeld.

De ene groep gaat zich concentreren op de winstpunten die dit materiaal/ leerproces heeft opgeleverd, de andere groep de verlies punten.

BIJLAGEN

Tekst 1 “Waar het visioen ontbreekt, verwildert het volk”(Dorothee Sölle, 1987, Ten Have, Baarn)

Sheila vertelt me dat ze
op eerste paasdag weer eens naar de kerk ging.
Ze wilde weten stel ik me voor
of we reden hebben om aan opstanding te geloven
uit de dood waarin we nu verkeren.

Haar methode was eenvoudig
Ze las geen oude tekst voor,
Ze lette niet bijzonder goed op.
Ze vroeg de deelnemers eenvoudig
hoe die andere wereld er dan uit moet zien

Het ergste, zegt Sheila was niet het lange zwijgen,
Men heeft de mensen praten zo lang verboden,
Het verschrikkelijke was wat toen kwam,
aan liefde en dergelijk gepraat,
Er was geen visioen bij, zegt Sheila
Zij hadden niets concreets te wensen.

Denk je niet, breng ik te berde,
dat het alleen een taalprobleem was,
Maar dat is het juist, zegt ze ontsteld,
Zonder visioen is het volk Gods zonder taal.

En als mij iets troost in dit gesprek na Pasen
en voor de uitstorting van de Geest,
dan was het de droefheid in Sheila's stem
en de pijn in haar ogen.